

ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

Бр. 14.

Среда, 7. Новембра 1918.
БЕОГРАД.

Излазе сваког дана у 7 сати изјутра.

Цена 20 п. дин. или 24 хелера.

ГОДИНА XXI.

Рукописе и претплату треба слати:
Уредништву ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ
БЕОГРАД, Космајска ул. бр. 28.

Српска војска и Мађари.

Понављање српске војске је за дивљење и за похвалу. Није српска војска зато само хумана, што иде да ослобођава своју браћу — а према своме друштво се не да ни замислити — већ је таква и према својим непријатељима. Урођене особине српског сељака и војника су племените, он је у рату и у борби јунак и лав, а према непријатељу за време борбе и после борбе, племенит и кавалер.

Ову сведошћу о српским војницима и официрима дају нам и сами наши противници, Мађари.

Према извештају тамбашког жупанијског секретара српска је војска у прошли четвртак посела Бузијаш Секретаристиче, да је српски генералштабни мајор, који командује српским трупама, прави дентлмен. Мађарски виши чиновник у Белој Цркви каже, да се само наредбама српскога мајора има захваљивати, што је у Вршцу и Белој Цркви успостављен мир и ред, јер су мађарски и швапски војници, који су се вратили кућама, почели пљачкати. Командант војске, која је ушла у Печуј, потпуковник Милош Цветић, изјавио је, да српска војска долази тамо о вишој заповести, и да Срби братски осећају према Мађарима. Мађарским официрима допустио је да носе оружје, а ови су приредили вечеру у част српских официра. Сутра дан је потпуковник Цветић са српским официрима учинио посету владици католичком графу Зичију. Дописник једног мађарског листа разговарао је у Вршцу са командантом српске војске, која се креће за Темишвар, и не може да се довољно нахвали љубазности и кавалерства српскога команданта.

Ми нећемо да правима упоређења, али нам је као Србима мило, што се и наши противници диве српском војнику и српском официру, и што тиме признају, да је српски народ много културнији од народа, који су до скоро себе сматрали за „носиоце културе“ и тиме правдали своје продирање на Балкан.

Д-р Анте Тресић-Павичић.

Првак српског народа у Далмацији и доскорашњи народни посланик на црвинском већу д-р Анте Тресић-Павичић, допутовао је са Крфа у Београд. Пошто се бавио у Загребу, где је тамошњем Већу поднео извештај о стању југословенског питања, допутовао је у Београд, где је био примљен у аудијенцију од Њ. В. Престолонаследника Александра, и задржан на ручку.

Ратне и политичке вести.

СОЦИЈАЛИСТЕ У ХЕСЕНУ.

У Хесенској образовано је ново, социјалистичко министарство, председник му је социјалдемократ Улрих.

ХИНДЕНБУРГ У КАСЕЛУ.

1. Новембра стигао је фелдмаршал Хинденбург из главног стана у Касел и одсео у хотелу „Вилхелмсхе“.

НАДЗОР НА АУСТРИЈСКИМ ПРУГАМА.

Из Кијаса јављају 2. Новембра: Све раскрснице железничких пруга у Аустрији, које иду ка Немачкој, прешле су под надзор италијанских власти.

УГАРСКА И АУСТРИЈА.

За мађарског посланика у Бечу наименован је досадањи подпре седник општине у Пешти Харер.

У Аустрији енергично траже да жупаније западно од Дунава припадну Аустрији, делом због немачког становништва у тим пределима, делом због лакше исхране Беча. Те су жупаније поглавито: мошнска, шопронска, Вас и делови појунске.

САКСОНСКА ВЛАДАРСКА ПОРОДИЦА.

Саксонска народна влада допустила је члановима клавеске породице да могу остати у земљи и живети у коме год желе месту, само под погодбом, да ништа не предузимају противу републике.

ФРАНЦУСКЕ СОЦИЈАЛИСТЕ И РЕВОЛУЦИЈА У НЕМАЧКОЈ.

Француске социјалисте топло су поздравили револуцију у Немачкој; Лонге каже, да је велика идеја правде победила шовинизам.

ПРОТИВУ РЕВОЛУЦИЈЕ У УГАРСКОЈ.

Угарска влада предузела је мере противу револуционарних тежњи. Наочито акција угарске владе управљена противу графа Бертолда и принца Лудвига Виндшгреца. Сви, који се ухвате у револуционарну покретну тиче најстрожије кажњени, а имања им конфискована. Сви Мађари, који се налазе у иностранству, позвати су, да се одмах врате у домовину.

ПРОГЛАС ПРУСКЕ ВЛАДЕ.

Из Берлина јављају: пруска народна влада упутила је пруском народу проглас следеће садржине: Од многобројних задатака, који се имају извести, приступиће се одмах најглавнијим: оствариће се јединствена школа без црквенога tutoringа, одвијање цркве од државе, реорганизација правосудја и судског поступка у духу демократије и социјализма, реформа целокупне порезе по начелима најстрожије социјалне правде.

БАДЕНСКИ ВЕЛИКИ ХЕРЦОГ.

Из Карлсруа јављају: Велики херцог упутио је државном министру Бодману писмо, у којем се одриче вршења владалачке власти до одлуке законодавне скупштине. Ако би се дотле прогласила република, моли, да се чиновништво задржи у служби.

НОВА ВЛАДА И УКИДАЊЕ ТИТУЛА У ЧЕСКОЈ.

Чешки је Народни Савет (Вибор) решио да се укидају племићке и све остале титуле, које не произилазе из занимања, а такође и сви ордени. Оснивају се петнаест централних наместава. Влада је састављена овако: председник Карел Крамарж, чл. нови: Хрубан, Клофач, Прашек, Рашин, Стањек, Сокуп, Странски, Стибрни, Шробар, Штефаник, Бела, Винтер, Врбенски и Захрадњик.

ГЕНЕРАЛ ШАРКОТИЋ.

Бивши гувернер Босне генерал Шаркотић налази се сада у Загребу. Он је прво одсео у хотелу „Палас“, где је био у соби са официром, који га је пратио. Неколико пута покушао је Шаркотић да изврши самоубиство; два пут је покушао да се убије револвером, један пут да се отрује, али су му сви покушаји осуђени. Сада се Шаркотић налази у гарнизону затвору у Загребу.

МАЂАРИ И РУМУНИ.

Мађарски министар за питање народности Оскар Јаси преговарао је у Араду са Румунима. Он им је чинио велике уступке у питању народности, али је захтевао, да признају интегритет Угарске. Румуни није на овај компромис пристали, већ траже да буду суверени, и да одмах узму извршну власт у своје руке. После такве изјаве Јаси је, уморан и узрујан, само оволико рекао: „Горак хлеб, тужан занат!“

РЕПУБЛИКА У АУСТРИЈИ.

Аустријска република је прокламована 30. Новембра у 4 сата по подне у дворани бечког Парламента. Председник парламента д-р Дингхофер изјавио је, да је цар правилно схватио дух времена и абдицирао на престо. Против њега немају ништа и слободно му је као грађанину живети у земљи. Државни је канцелар вођа социјалистички доктор Ренер. Република је прокламовала, поред очувања потпуне самосталности, наслон на Немачку републику.

Наши Буњевци.

Буњевци су Срби досељени у Бачку, али делом због свог западног наречја — икавштине — делом због католичке вере одвајали су се од осталих Срба у Суботици и око-

лини. О њима је лепо и опширну расправу написао г. Иван Ивачић. Немајући, из поменутих разлога, тесне везе са политичким и културним радом осталих тамошњих Срба, Буњевци су сматрани као нека оаза и увек су били у позadini.

Садањи велики догађаји, који су из основа подрмали српски народ, ма у коме крају Српства живео, протресли су су и наше Буњевце. Суботички свештеник Блашко Рајић ставио се на чело народног покрета Срба Буњеваца. У претпрошлу недељу одржали су Буњевци у Суботици са осталим Србима јаван збор, ради образовања народног одбора. На овај збор слегло се било на три хиљаде Буњеваца и православних Срба. За председника збора био је изабрат г. Шиме Милодановић, пуковник у пензији, а за секретаре Јоса Прћић и д-р Јован Петровић.

После говора председничког, коме је збор учинио велике оштрице, говорио је омиљени свештеник Блашко Рајић. Говорио је од срца срцу, као прави син свога народа, да је многим сузе натерао на очи. После је узео реч д-р Владислав Мамојловић, испоручивши поздрав сомборских Буњеваца и православних Срба, соколећи браћу на истрајност у започетоме раду.

Збор је једногласно усвојио одлуку, по којој се у Суботици оснива шири народни одбор, који ће у име народно управљати по упутству Средишњег Народног Одбора у Новоме Саду. У тај одбор изабрано је 40 Буњеваца и 20 православних Срба. Овај шири одбор изабрао је из своје средине ужи одбор, у који је ушло 13 Буњеваца и 8 православних. У извршном су одбору: Шимун Милодановић, поп Блашко Рајић, д-р Јован Мамојловић, Јоса Прћић, д-р Јован Петровић, Богдан Димитријевић, д-р Јосип М. Војнић, д-р Стипан Матијевић, Иван Ивандекић, д-р Стипан Војнић, д-р Мрко Ивковић, Лазар Арчић, Перо Генце, Андрија Мазић, д-р Бабијан Малагурски, Шандор Рајић, д-р Вл. Мамојловић, Душан Мамојловић, Стево Продановић, Богдан Свирчевић и д-р Светозар Огњанов.

Овај је одбор решио, да се одмах образује посебна буњевачко-српска стража од 400 пешака и 100 коњаника.

Словачки Народни Збор у Новом Саду.

У јужној Угарској живи велики број Словака, али не свуда компактно као у каопатским пределима Угарске. Њих има у Алфелду (Магарско низији) на 250.000, а с њима тога у Бачкој, у Банату и у Срему.

Словаци који живе у суседству Срба донели су јединодушну одлуку да ће потпомоћи српски народ.

Та одлука гласи: „Бачвански Словаци и у име српских словачких општина поздрављају Српски Народни Одбор у Новом Саду и најављују, да се на основи Вилсоновог права самодређења народа, с радешћу придружују браћи Србима, и да ће им бити у помоћи у свима њиховим праведним тежњама. У том братском загрљају уздамо се, да ће наћи водегу, лепшој и срећнијој будућности свега словачког народа“.

Ову одлуку потписали д-р Љубевић Мичачек као председник и Само Старк као секретар.

Српски Народни Одбор у Новом Саду увео је ову одлуку с највећим одушевљењем на знђе и умолио Словачко Народно Веће, да изашље своју делегацију ради заједничког рада у интересу лепше и срећније будућности словачког и српског народа.

Локалне вести.

Храмовна слава.

Београдска Саборна Црква прославиће свој храмовни празник Св. Архангела Михаила, у четвртак 8. тек. мес. Уочи празника биће свечано бдење, које ће почети у 5 часова по подне; а на храмовни празник биће свечана служба Божја са сечењем славскога колача. Служба Божја почеће у 9 и по часова пре полне по садањем сахату. На служби Божјој певаће хор Београдског Певачког Друштва.

Моле се побожни хришћани да узму учешћа у свом црквеном слављу, које је за време ропства пуне 3 године мучено терором непријатељске силе, да црква буде тога дана у црини ради приређивања парастоса ономе цару, који је потписао напад на Србију, док у римокатоличкој цркви није ни једна чинија била у црини.

Први јавни скуп дејних пријатеља.

Друштво за Заштиту деце са друштвима за дејје благостање приређује данас у среду 7. св. мес. тачно у 4 часа по подне (војно време) у дворани Касине први јавни скуп дејних пријатеља са овим распоредом рад: 1) о помоћи и заштити деце, говор д-р М. Ђ. Поповића 2) дискусија, 3) оснивање месног — београдског одбора за заштиту деце. Приступ свакоме слободан.

Члановима Српског позоришта III-ће групе из Ашаха.

Позивају се г. г. чланови да дођу на седницу 7. Новембра у 2 сата по подне у кафану „Уједињење“.

Прилог.

Г-ђа Мица М. Стефановић хостелијерка код „Малог Војника“ приложила је нашој редакцији 200 кр. за Црвени Крст 100 кр. Друштву за заштиту деце, и 100 круна Инвалидском Фонду, и 50 кр. Војној Болници.

Издавање плате.

Према наређењу г. Мин. Грађевина издавање се чиновницима и државним службеницима, пензионерима, удовицама инвалидима аконто једно-м сечког примања и то:

1. За Мин. Грађевина и Поштанско-телеграфско одељење у Телеграфској Централни, за Жељ. Дирекцију на Жељ. Станици,
2. За Мин. Финансија (сва одељења сем Управе Држ. Монопола) као и сви пензионери у згради Мин. Финансија у парку.
3. За Управу Држ. Монопола у згради исте управе.
4. За Мин. Просвете и Црквених Послова у истој згради, и то директорима срдњих и управитељима основних школа за њихове особље.
5. За Мин. Правде, Мин. Иностр. Дела, Држ. Савет и Гл. Контролу у згради Мин. Правде.
6. За Мин. Нар. Привреде у згради Држ. Статистике Дечанска ул. бр. 20.
7. За Мин. Унутр. Дела као и за Управу Града Београда у згради Министарства (Цветни Трг).
8. За Управу Фондова, удовице и децу умрлих чиновника, учитеља и свештеника као и за инвалиде, којима је инвалида регулисана у Управи Фондова.

Курс.

Г. Министар Грађевина изволео је саопштити, да је курс крунама званично одређен 50 дин. за 100 круна. Из Министарства Финансија Службено 6. Новембра 1918. год.

Министарство Унутрашњих Дела.

Допутовао је и начелник Министарства Унутрашњих Дела г. Раја Филиповић.

Упис ученика у држ. гимназије.

Упис се врши још и данас, у згради на углу Његошеве и Зорине улице.

Вратио се из ропства.

Г. Милош Ђосић, потпредседник Народне Скупштине, вратио се из Нежидера, где је био интерниран без мало 3 године. При повлачењу наше војске био је сбедео, што га је приморало да остане, јер би на путу крону и пропао. Пошто је најпре био таоц, нека 3 месеца, ухапшен је и одмах спроведен у Нежидер. Доста је остарио и оседео, али га здравље није неमेверило.

Допутовао.

Чувени првак српски из Срема, д-р Жарко Миладиновић адвокат из Руме, допутовао је у Београд. Био је од почетка рата интерниран у некој мађарској начови — банч — иза божих леђа.

Обвезници од 22—45 године.

Од ових обвезника, а чије су команде укинуте, организује се засебне јединице, које ће се уготребити за службу у Београду.

Заробљеници официри.

До сада се вратило из ропства око 800 српских и извесан број црногорских официра. Сви су упућени у своје команде.

Општинска управа.

Од јуче је у општини београдској стара легална општинска управа. Пошто председник г. Ђ. Нестеровић није још дошао, врши председничку дужност потпредседник г. Мих. Марјановић, а потпредседничку први кмет г. Крста Милет. Ђ. Ту су и стари кметови г. г. Милан Марковић и Ђога Јовановић. Остали часници општински су на путу за Београд.

Одборска конференција.

Јуче у 5 часова по подне била је у општини конференција старог легалног општинског одбора. Решавало се о текућим општинским пословима.

Преминуо.

Уважени старина Таса Мајсторовић, рачуноиспитач Гл. Контроле у пенз. преминуо је прекисно. Покојник је био одличан чиновник, племенит човек и изврсан као пријатељ. Пре десет година имао је највећу жалост у животу, тада му је преминуо син јединац д-р Љуба, шеф у Мено. олској управи. Погреб је био јуче по подне.

Бог да му луцу грости!

Слика са једног банкета

У књижевској трговини Васића и Јоцића у Кнез Михајловој улици, изложена је фотографска слика са једног банкета, коју је израдио фотографски атеље Живковића и Антонијевића. Та је слика снимљена на једном банкету 1913. год. у Официрском Дому. Банкет је давао у част др. Антона Тресића-Павичића, пок. Јоца Константиновић, биз. директор Месарске Банке, велики Србин, који је своје родољубље и животом платио, кад су Аустро-јанци 1915. год. ушли у Србију. Затворили су га и — сиром Јоца је умро. Слика, срећом је сачувана, изложена је да би наш свет видео и лик свог чувеног приморског родољуба и подјатачара, који је и у оба најцрње реакције у Аустро-Угарској, вада отворена визира у сред бечког парламента и у штампи с успехом бринуо Србију и народ од неправедних и бесомучних напада и клевета, којима су их, и у парламенту и у штампи, обасипали непријатељи њихови. Неустрашим борац за народ др. Тресић-Павичић врло је брзо дочекао слом државе, која је и њега гонила и којој је он пророчанским духом предсказао скору пропаст и смрт.

Дневни утисци.

У једној поворци наших варољеника, који су претјуче допутовали, — рече нам јуче један наш познаник — познадох једног ратног друга из балканског (1912) и српско-бугарског (1913) рата. Познадох га по гласу, јер је већ био сутон, кад сам ту поворку срео на Теразијама. Опомињао је остале да не застајују, него да што пре оду до својих да се виде, „па онда, браћо, опет у пук, па ред, па дужност“. Поздрависмо се. Изненадио се, кад ме је видео јер је мислио да сам већ под земљом, знајући да сам због болести после рата 1913. ослобођен од војске. То је један од оних из 2-ог батаљона IX. пука, који преосташе 27. јуна после страшне борбе на Ретким Буквама. Реч „дужност“, коју сам сад чуо из његових уста, подсетила ме је на један турски, херојски тренутак из борбе тога дана.

Кад је ђепа ал Рашић оставио на том положају 2. батаљон под командом мајора Николе Благојевића и један топ под командом капетана Завишиће, загрлио је при полаку мајора Благојевића и гласом, који је подрхтавао од узбуђења, рекао:

— Сад, децо, ваља нам одржати свај положај. Никола! Ти ћеш га бранити, је ли?... Обеђиваш ли?

— Разумем, господине генерале!

То је било у очи 27. Сутра дан су Бугари отпочели напад на Ретке Букве. Бугари, у огромној надмоћности, нападају махито. Срби су их хладнокрвно, јуначки дочекивали и одбијали. Мајор Благојевић иде од реда до реда. Стрже на све стране, сваког тренутка. Сваки је свестан своје дужности и мирно је врши, гледајући смрти у очи. Седам пута су Бугари јуришали, седам су пута били одбијени. Земља између српских ровова и шума није се више видела од лешева и рњеника. Једини топ под командом капетана Завишића

грмео је „промукло“, јер је „много пуцео“.

Већ је 7 часова у вече. Мајор прикупи остатак своје треће чете. Једним скоком искочи из ровова. Са револвером у једној, а сабљом у другој руци, полети на челу својих људи. И сваки је тако вршио своју дужност, да се догећа и оно што је немогућно: Бугари беже...

„Полу лево!“ На жалост други Бугари већ бежу заузели правне српске ровове и отпоче палба из близа.

Срби се закломише лешевима изгинулих. Крај Николе Благојевића, паде и последњи официр. Чак нема више ни подофицира. Неколико каплара, прикупите преостале људе из батаљона.

Настаде ноћ. Никола Благојевић види да је дошао крај. И поред датог обећања не може се више одолевати на Ретким Буквама. Он пружи свој познаник једном војнику:

— Прелаз ово прво вишем официру којег среташ!

Истурвајући напред и своје последње људе, узвикне:

— Живела Србија!

А затим... једним револверским метком размрска себи лобању...

По опколима врега се полако стишава. Тишина и ноћ прекрилише место покоља.

Сутра дан пуковник Толор Павловић, разви заставу, па, враћајући се назад, реши да и он умре на Ретким Буквама са четом изнурених људи. Дођу у полноје по ложаја. Пену се. Ни једног пуцања. Ево их већ и у рововима, а тамо: 800 Бугара по земљи!

На Ретким Буквама ни једног живог човека.

Никола је Благојевић мло; од 9. батаљона јелва нешто преостало, — али је и непријатељ био побеђен.

Само топ капетана Завишића, и он покварен, још стоји усрпаво и чинило се да из њега грми сад реч: „Дужност!“

Наша добра и нежна мати

† ПЕЛАГИЈА

удова повојног Теофила Спасојевића

премину после кратког тродневног боловања ноћу између 5 и 6 новембра ове год. у 78 година живота.

Погреб ће бити 7 новембра у 10 сати пре подне.

Опело у цркви Светог Марка.

Стан: Таковска ул. 3-а.

Ожалостњени: синови: Младен, Владимир и Живан; кћери: Зорка М. Посниковића и Љубица; снаја Амалија; унуци: Тасфило и Драгош.

Са болом у души извештавамо наше пријатеље и познанике, да наша мила и љубљена

† Стана Д. Симовић, рођ. Тадић

после дужег боловања преминула у Ваљеву 3. новембра ове гол. у најлепшим годинама свога живота у 27. години, остављајући нес да њену рану смрт довека оплакујемо.

Ожалостњени: супруг: Душан Т. Симовић, генералштабни потпуковник; деца: Борив је и Олгице; мати: Фросина; браћа: Петар и Драгомир; сестра Вера; свекрва Јелена; тетке: Ленка, Даница, Мара и Зора; д-вери: Светаслав и Милош; ваове: Даница и Миленија и остала родбина.

1-3

Наш мили и никад непрежаљени супруг, стриц, деда и т. д.

† Таса Ж. Мајсторовић

рачуноиспитач Гл. Контроле

преминуо је, јуче у 5 сати после подне, после кратког а тешког боловања у 65 год. старости. Погреб се извршио јуче у 3 сата по подне на новом гробљу.

Ожалостњена супруга Перса Мајсторовић са осталом родбином.

Миливоје Башић, проф., јавља да ће својој милој кћери

† ДЕСАНЦИ,

давати четрдесетодневни помен у среду, 7 о. м. у 11. часова пре подне (по војничком) у цркви Св. Саве.

1-1

ЈЕЛЕНА ПРОТИЉКА И НАТАЛИЈА С. ПРОТИЋ (Видинска ул. бр. 13) слави ће крсно име Св. Арањела у кругу своје породице, због слабости у кући.

1-2

СОБА СА НАМЕШТАЈЕМ и послугом. Може се видети сваког дана у Милоша Великог ул. бр. 73, до виле „Зоре“.

1-1

ТРАЖИ СЕ ДЕВОЈЧЕ под своје. Једно сироче старо од 12 до 15 год. прма се под своје; а једна девојка за сав кућевни посао тражи се. Упитати у улици Милоша Великог бр. 54 горњи спрат „Вила Јела“.

1-1

СИРЋЕТА

у свакој количини само пре подне од 9—1 часа може се добити у фабрици сирћета

НАУМА А. НИКОЛИЋА

1—2 Кнез Данилова 31.

Тражи се женска за кућевни посао. Космајска улица број 6.

1-2